

Asia: Taiteen edistämiskeskuksen lausunto

Hallituksen esitys HE 245/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Taiteen edistämiskeskuksen mielestä lain täsmentämisellä on painavat perusteet, se on tarpeellinen ja kannatettava. Lain keskeisenä tarkoituksena on vahvistaa paikallisten ja alueellisten viranomaisten mahdollisuuksia ennakoivalla ja nopealla tavalla ryhtyä koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja väestön terveyden suojelemiseksi välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimiin. Lain täsmentäminen on perusteltua, sillä kyse on sääntelystä, jolla on merkitystä perustuslaissa turvatuin elinkeinovapauden, uskonnonvapauden, omaisuuden suojan sekä kokoontumis- ja yhdistymisvapauden näkökulmasta. Muiden kuin ravitsemisliikkeiden asiakastiloja koskevia velvoitteita tai rajoituksia ei ole tähän mennessä sisällytetty tartuntatautilakiin tai muuhun lainsäädäntöön. Täsmennykset ovat perusteltuja, sillä nykyinen tautitilanne ja tautitilanteen ennakoitu kehittyminen vaativat määräaikaista velvoitteista säätämistä tartuntatautilaissa.

Ehdotetut keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat perusteltuja ja hyväksyttäviä. Taiteen edistämiskeskus haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen lain perusteluissakin hyvin esiin tuotuun seikkaan, että taide- ja kulttuuriala on yksi koronapandemian vuoksi taloudellisesti pahiten kärsineistä toimialoista, jonka elinkeinotoimintaakin on väistämättä rajoitettu samalla kun rajoitukset ovat koskeneet julkisia toimijoita. Taide- ja kulttuurialalla on sekä julkisella rahoituksella toimivia organisaatioita että pieniä valtionavustuksia saavia organisaatioita, mutta myös runsaasti yrittäjiä, freelancereita ja omassa työssään työllistyviä, joiden elinkeinovapautteen rajoitukset samalla kohdentuvat. Ongelmat kasaantuvat freelancer-joukolle ja itsensä työllistäjille, joita esimerkiksi Suomen näyttelijäliiton jäsenmäärästä on noin 70 prosenttia. Freelancereiden ja taideyrittäjien asema elinkeinotoiminnan loppuessa on vaikea, sillä he eivät läheskään aina ole oikeutettuja saamaan työttömyyskorvauksia. Alan taloudellisia ongelmia lisää myös rajoitusten luoma kuluttajien kulutuskäyttäytymisen muuttuminen varovaiseksi. Täsmennetyillä rajoituksilla voidaan kuitenkin mahdollistaa se, että toimintoja voidaan asteittain jatkaa.

Taiteen edistämiskeskus on huomioitava, että rajoitukset aiheuttavat tarvetta taide- ja kulttuurialan toimijoiden tukemiseen. Taiteen ja kulttuurin toimialalle osoitettiin valtion vuoden 2020 lisätalousarviossa lisämäärärahaa yhteensä noin 110 miljoonaa euroa ylläpitämään alan toimijoiden toimintakykyä.

Myös useiden viranomaisten tehtävien ja menojen arvioidaan lisääntyvän esityksen johdosta. Esimerkkinä vaikutuksista Taiteen edistämiskeskus järjesti vuoden 2020 aikana kolme ylimääräistä korona-apurahojen hakukierrosta ja käsitteli lähes 12 000 hakemusta – tuplamäärän viraston normaalitoimintaan verrattuna. Tämä tehtiin ilman lisämäärärahoja hallintotyöhön.

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Helsinki 11.1.2020

Esitetyillä keinoilla on siis toteutuessaan taide- ja kulttuurialan elinkeinotoimintaa rajoittavia ja monia taloudellisia vaikutuksia. Lakiesityksen perusteluissa tuodaan myös esiin sen yhteiskunnalliset vaikutukset, mm. liikunnan ja urheilun toimialan osalta. Kulttuurin toimialalta vastaavaa arviota ei kuitenkaan esitetä, vaikka on selvää ja monin tutkimuksin osoitettua, että taide- ja kulttuuritoiminnalla – joten myös niiden rajoittamisella – on vaikutusta kansalaisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Helsingissä 11.01.2021

Paula Tuovinen
Johtaja
Taiteen edistämiskeskus